

Diàleg

AVUI+
 Des del 1976

 CORPORACIÓ CATALANA
 DE COMUNICACIÓ S.L.

 ANTONI CAMBRÉDÓ, president executiu
 JOAN ODINA, conseller delegat
 CARLES FLO, adjunt a la presidència
 BERTA CASTELLET, directora de màrqueting
 GONZALO CANEDO, director comercial
 PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
 JOAN SERRA, director de producció
 IVAN GRAU, cap financer
 QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**UNA CONDICIÓ DE
 NORMALITAT CULTURAL**

Joan F. Mira

Escriptor

EN SÍNTESI

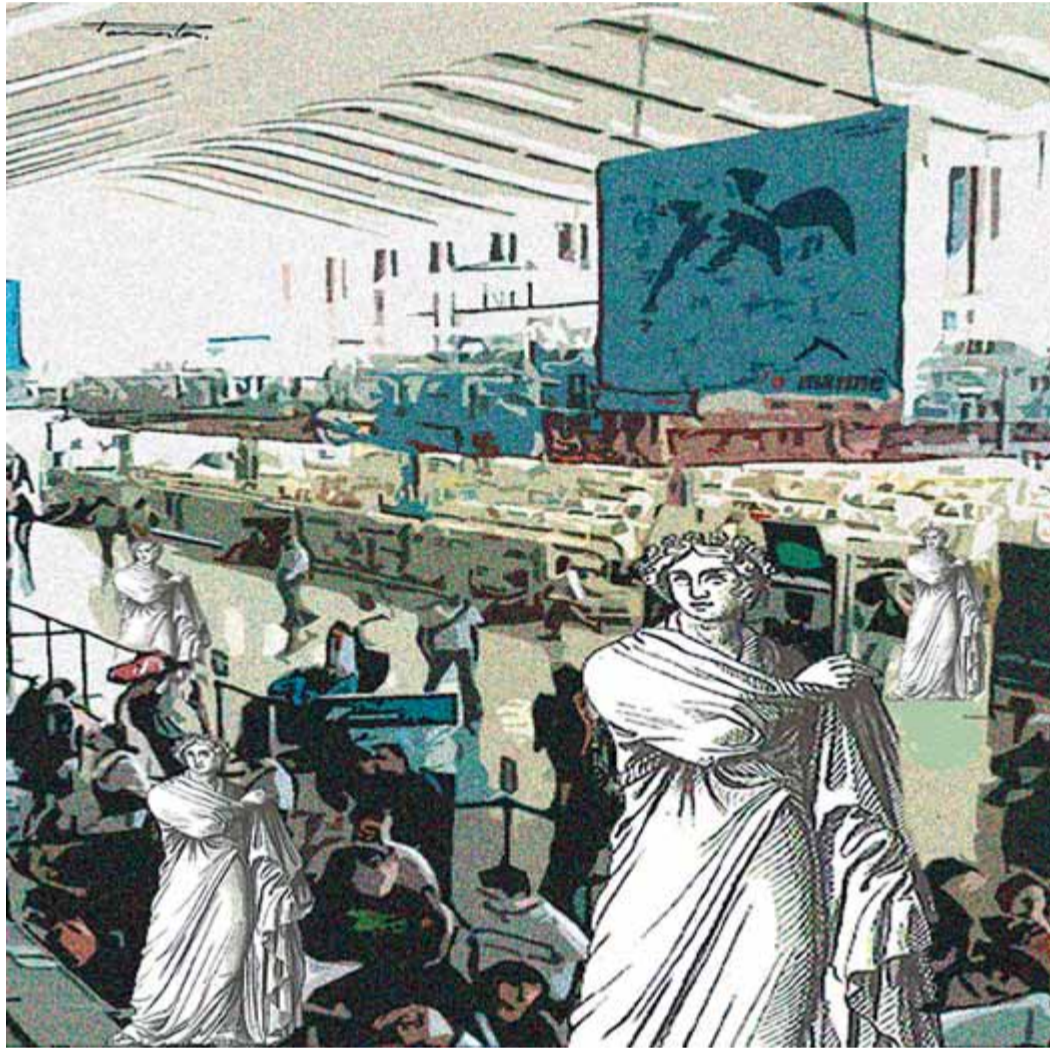
 Passat,
 futur

Clàssics impopulars

Estic del tot convençut que una de les iniciatives més ben pensades, més notables i més profitoses del senyor Francesc Cambó va ser la creació de la Fundació Bernat Metge. El senyor Cambó era un financer, europeu, català, modern i culte. Conservador, evidentment, però tenia una idea del país, de la substància sòlida de la cultura, i un amor especial a l'herència dels clàssics, en primer lloc dels grecs. Cambó degué pensar que una cultura moderna europea —i sobretot una cultura com la nostra, que no disposa de fronteres polítiques i que es diferencia en primer lloc per l'idioma— no pot prescindir dels clàssics grecs i llatins traduïts a la pròpia llengua en edicions crítiques i acadèmicament respectables. Les cultures nacionals europees són allò que són en bona part gràcies als clàssics antics i als seus llibres, i disposar d'edicions d'aquests clàssics amb tota la dignitat i la solvència és una condició de normalitat cultural per a qualsevol país.

LA VIGÈNCIA DELS CLÀSSICS GRECS I LLATINS és essencial: són la nostra arrel, la base, els nostres fonaments. Des de la filosofia, les matemàtiques, la física, fins a la política, la democràcia, el sentit de la història, el teatre i tota la resta. Sense Plató i Aristòtil, sense Homer i Tucídides i Sòfocles, no s'explicaria res del que som, ni seríem allò que som. Els homes del Renaixement, els nostres pares culturals més pròxims, això ho van entendre clarament, i d'ells ve la idea d'Europa, de pensament lliure i metòdic, i un cert sentit de la vida civil i també de l'art, de la literatura i de l'estètica. Elimineu els clàssics, i no quedarà res, no serem res. Cambó ho va entendre, i ho han entès igualment els continuadors i els col·laboradors de la Fundació: el resultat, el producte de tants anys d'esforç i de continuïtat, és a hores d'ara un corpus editorial impressionant, probablement més extens i més complet que el que hagen pogut produir algunes altres llengües o cultures veïnes.

VAIG HAVER DE PASSAR PROP D'UNA HORA, no fa molt de temps, al gran vestíbul de la Stazione Termini de Roma, aquella que va fer construir Mussolini en forma de *fascio littorio* de dimensions enormes, on les andanes i les vies del tren serien les vares del feix dels magistrats romans, un capritx monumental de l'arquitectura feixista. I per passar l'estona, vaig fer com faig sovint a les estacions o als aeroports: una visita a la llibreria. La llibreria de la Stazione Termini és com una gran gàbia de vidre dins del vestíbul remodelat, i és una llibreria de veritat, vull dir que té totes les seccions que cal, assaig, narrativa, poesia, i tot el que un lector normal puga demanar. I entre tanta abundància, insòlita en un vestíbul ferroviari, hi ha dos departaments amb l'epígraf de "clàssics". Un està dedicat a les grans obres de la literatura italiana i universal, que hom no suposaria especialment atractives per al viatger accelerat. L'altre, igualment destacat, és de clàssics

XAVIER PORRATA

“Elimineu els clàssics, i no quedarà res, no serem res. Cambó ho va entendre, i ho han entès igualment els continuadors i els col·laboradors de la Fundació”

grecs i llatins: *Greco e Latino*, diu el rètol ben visible. El viatger hi trobarà tota la riquesa antiga en original i traducció, en edicions populars baratíssimes. Homer i Hesíode, Plató, Aristòtil, Sòfocles i Aristòfanes, Tucídides, Ciceró, Virgili, Horaci, i autors i obres molt menys coneguts com ara els *Caràcters* de Teofrast o *De spectaculis* de Tertul·lià. Reconforta trobar els clàssics-clàssics en una llibreria d'estació, i no en una secció amagada a la vista en un racó, sinó al centre del local, ben a prop de la caixa, és a dir en un lloc privilegiat, no marginal. Fa pocs dies, celebrant amb un públic molt escàs l'arribada de la col·lecció Bernat Metge a una universitat va-

lenciana, jo recordava l'estació romana i em consolava que almenys en algun lloc d'Europa la presència del *greco e latino* siga tan centrada i pública. Feta l'odiosa comparació, no seria gens odiós meditar-ne les causes, les implicacions del cas, i les antigues i subtils diferències que fan que uns països siguin més civilitzats que uns altres. Ja sé que molts deuen pensar que trobar els clàssics a l'estació no vol dir res, però jo pense que vol dir alguna cosa. No sé exactament quina, però alguna.

AL NOSTRE PAÍS, I EN LA LLENGUA PRÒPIA del país, també hi ha algunes col·leccions de clàssics traduïts i assequibles, però res comparable a les edicions populars italianes, amb doble text. Sí que és comparable, en qualitat, en dignitat i en nombre de títols, en una col·lecció del nivell de la Bernat Metge, amb el nom del nostre gran humanista del segle XV. Més de 350 volums ben editats, comentats i traduïts, amb l'aparat crític i les notes corresponents, formen un conjunt que es pot trobar en pocs països i en poques llengües del món. És un motiu d'orgull, i una prova de la potència creadora d'un idioma i d'una cultura que produïa, a pesar de tants obstacles històrics, una obra immensa i exemplar com aquesta. Us puc assegurar, per una llarga experiència, que no podreu trobar millor lectura.

 Marçal
 Sintès

Les autoritats britàniques, i ara també les de tot Europa, van de corcoll intentant acotar l'empastifada radioactiva provocada pel poloni 210 que es va utilitzar per assassinar Aleksandr Litvinenko. La radiació es va passejar per Londres i també en avions que van sortir d'aquella capital en direcció a diferents ciutats, molt principalment europees, entre les quals Barcelona i Madrid. Les investigacions es produeixen mentre creix la inquietud entre les persones afectades per les conseqüències que per a la seva salut pugui tenir la contaminació. Ens trobem davant d'una d'aquelles històries que presenten un problema de versemblança, és a dir, que, si apareguessin en una novel·la de, posem, John Le Carré, Frederick Forsyth o Ian Fleming, tal vegada pensariem que aquest cop l'autor i la seva imaginació esponerosa n'han fet un gra massa. De fet, el cas Litvinenko i la seva seqüela del poloni 210 ens remeten automàticament a la Guerra Freda, amb uns sicaris enviats a l'altra banda del Teló d'Acer per matar un exagent. El que passa és que, a més i per poques voltes que hi donem, ens remeten al futur. A un futur paorós. A un futur en què el mateix poloni 210 o qualsevol arma de destrucció massiva poden despertar violentament Europa del seu son de cotó fluix. A diferència del que passava durant la Guerra Freda, els escamots de la *jihad* no solen portar gavardina ni utilitzen silenciador. Tampoc no es conformen localitzant i eliminant un personatge molest o un altre, sinó que la seva missió, la seva missió *santa*, és elevar la mort a la màxima potència.

m.sintes@hotmail.com